
Notitie Bijstandsduur Syriërs en Eritreeërs

datum	14 maart 2018
aan	Gemeenten Eindhoven, Valkenswaard en Veldhoven
auteurs	Sandra Vriend & Siemen van der Werff, SEO Economisch Onderzoek
Rapportnummer	2016-106

Aanleiding en onderzoeksvraag

De gemeenten Eindhoven, Veldhoven en Valkenswaard zijn op dit moment bezig met de opstartfase voor een Social Impact Bond (SIB) met als doel om Syrische statushouders met een bijstandsuitkering succesvol uit de uitkering te laten stromen. Succesvolle uitstroom omvat bijvoorbeeld uitstroom naar werk, ondernemerschap of scholing. Een Social Impact Bond is een financieel instrument in de vorm van een contract tussen investeerders, uitvoerders en de overheid met als doel om een innovatieve maatschappelijke interventie uit te voeren. Dit is bijvoorbeeld begeleiding naar een baan of een vorm van scholing. Doel van de maatschappelijke interventie is in dit geval het versneld laten uitstromen van statushouders uit de bijstand. In deze SIB zal waarschijnlijk worden gewerkt met een experimentele opzet, waarbij een gedeelte van de statushouders extra begeleiding (waaronder een taal cursus) krijgt en een ander gedeelte als controlegroep optreedt (en dus geen extra begeleiding krijgt). Om een SIB te kunnen afsluiten, is het nodig om een idee te hebben van de gemiddelde uitkeringsduur. Op dit moment is het idee dat de uitkeringsduur van Syrische statushouders gemiddeld acht jaar is. Dit is echter niet nader onderbouwd. Ook is niet bekend of de gemiddelde uitkeringsduur verschilt naar subgroepen. Daarnaast is er behoefte om de uitkeringsduur van Eritrese statushouders in beeld te krijgen.

De vragen van de gemeente Eindhoven aan SEO Economisch Onderzoek zijn de volgende:

- Is een inschatting te maken van de uitkeringsduur van Syrische en Eritrese statushouders?
- Zo ja, wat zijn dan de (gemiddelde) uitkeringsduren voor deze groepen?
- Verschilt dit naar specifieke subgroepen (op basis van geslacht en/of leeftijd)?

Deze notitie geeft antwoord op deze vragen.

Vluchtelingen hebben niet onmiddellijk recht op bijstand. Het recht op bijstand bestaat indien een persoon rechtmatig in Nederland verblijft. Dat is het geval als hij of zij een verblijfsvergunning ontvangt. Daarnaast moet ook aan de reguliere bijstandsvoorwaarden op het gebied van inkomen en vermogen op huishoudniveau zijn voldaan. Het startmoment van de bijstand is het moment waarop een vergunninghouder met recht op bijstand zich meldt bij een gemeente of het UWV. Zolang er sprake is van verblijf in een asielzoekerscentrum is er geen recht op bijstand, aangezien het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) dan een uitkering geeft. Omdat asielzoekers pas mogen werken of studeren zodra zij een verblijfsstatus hebben, hebben zij in veel gevallen recht

op bijstand zodra zij een status krijgen. Tempelman et al. (2016) geven aan dat de bijstandskans van huishoudens met personen van Syrische afkomst sterk is toegenomen van 35,5 procent begin 2014 tot 60,5 procent eind 2015.

Data en onderzoekspopulatie

Dit onderzoek maakt gebruik van microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het CBS beschikt over gegevens over immigranten en bijstandsuitkeringen. De immigratieregistratie is gebaseerd op de Basisregistratie Personen (BRP). Het bevat alle personen die zich ooit vanuit het buitenland in de BRP hebben ingeschreven. Ook hun land van herkomst is beschikbaar in de registraties. Asielzoekers worden in de BRP ingeschreven als zij een verblijfsvergunning krijgen of als zij minstens een half jaar in Nederland hebben verbleven in een opvang voor asielzoekers.¹

De bijstandsregistratie bevat gegevens over elke bijstandsperiode waaronder de start- en einddatum en het type bijstandsuitkering. Door de immigratieregistratie en de registratie van bijstandsuitkeringen aan elkaar te koppelen en te verrijken met gegevens uit de adresregistratie (gemeente, CO-ROP-regio, provincie waarin een persoon woont) en de registratie met persoonsgegevens (leeftijd, geslacht en geboorteland) kan de volgende onderzoekspopulatie worden gedefinieerd:

- personen die zijn geboren in Syrië of Eritrea; en
- die zijn geïmmigreerd tussen 1 januari 2000 en 31 december 2015; en
- die binnen drie jaar na immigratie voor het eerst een bijstandsuitkering hebben ontvangen; en
- die op het moment van aanvang van de bijstandsuitkering nog geen 65 jaar zijn.²

In de definitie van de onderzoekspopulatie en het samenstellen van het analysebestand is een aantal keuzes gemaakt. Allereerst bleek in veel gevallen het land van herkomst af te wijken van het geregistreerde geboorteland. Van alle geïmmigreerde personen die zijn geboren in Syrië, heeft ongeveer 73 procent Syrië als herkomstland van immigratie. Voor Eritreeërs is dat percentage 65 procent. Andere geregistreerde herkomstlanden zijn bijvoorbeeld Griekenland en Turkije. In dat geval kan het afwijkende herkomstland te maken hebben met de route waarlangs personen in Nederland zijn gekomen. De selectie van de onderzoekspopulatie is daarom uitsluitend gebaseerd op het geboorteland. Ten tweede is het exacte moment van immigratie niet altijd bekend. Het CBS voert daar correcties voor uit die voor deze notitie zijn overgenomen. In de definitie van de populatie is gekeken naar het eerst geregistreerde moment van immigratie na deze correcties. Ten derde kunnen personen meerdere malen, met een korte onderbreking, een bijstandsuitkering ontvangen. De analyses maken uitsluitend gebruik van de eerste bijstandsperiode van ieder persoon en houden dus geen rekening met terugkeer in de bijstand.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/persoonsgegevens/vraag-en-antwoord/wanneer-in-brp-inschrijven>, geraadpleegd op 31 oktober 2016.

² Zodra iemand de AOW-leeftijd bereikt is de gemeente niet langer verantwoordelijk voor de bijstandsuitkering, maar verloopt dit via de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Wanneer een persoon in de bijstandsregistraties ook na 65-jarige leeftijd nog bijstand ontvangt, telt de persoon in de analyses die voor deze notitie zijn gedaan als uitgestroomd uit de bijstand op 65-jarige leeftijd.

Het analysebestand bevat (landelijk) 19.927 immigranten met een bijstandsuitkering. Daarvan zijn er 16.158 geboren in Syrië. De andere 3.769 immigranten zijn geboren in Eritrea. De COROP-regio Zuidoost-Noord-Brabant, waar de gemeenten Eindhoven, Veldhoven en Valkenswaard onderdeel van uitmaken, heeft over de periode 2000 tot en met 2015 in totaal 730 Syriërs en 171 Eritreeërs met bijstand gekend. Tabel 1 bevat enkele beschrijvende statistieken van de landelijke populatie Syrische immigranten en Eritrese immigranten die binnen drie jaar na immigratie bijstand ontvangen. Voor de gemeenten Eindhoven, Veldhoven en Valkenswaard geldt dat zij respectievelijk 333, 39 en 26 Syrische en Eritrese bijstandsontvangers hebben in de periode van 1 januari 2000 tot en met 31 december 2015.

Voor de totale groep bijstand ontvangende Syrische en Eritrese immigranten geldt dat het merendeel man is, zie Tabel 1. Bijna 55 procent van de Syrische bijstandsontvangers zijn in de leeftijd van 20 tot 35 jaar. De populatie Eritrese immigranten met bijstand is iets jonger: ruim 85 procent van de Eritreeërs is bij aanvang van de bijstandsuitkering jonger dan 35 jaar. Syrische en Eritrese immigranten ontvangen vaak niet direct na immigratie een bijstandsuitkering. De gemiddelde duur sinds migratie tot ontvangst van een bijstandsuitkering is 126 dagen voor Syrische immigranten. Voor Eritrese immigranten duurt het gemiddeld genomen wat langer voordat zij in de bijstand stromen. Veel van de Syrische en Eritrese immigranten met bijstand ontvangen een bijstandsuitkering tot het laatste moment van observatie (31 december 2015). Voor slechts 11 procent van de Syriërs en 17 procent van de Eritreeërs wordt uitstroom uit de bijstand geobserveerd. Voor de Syrische immigranten waarvoor sprake is van uitstroom uit de bijstand tijdens de observatieperiode, geldt dat de gemiddelde bijstandsduur ruim 650 dagen is, tegenover een mediaan van één jaar. Eritrese immigranten hebben gemiddeld een langere bijstandsduur van ongeveer 800 dagen (mediaan 651 dagen).

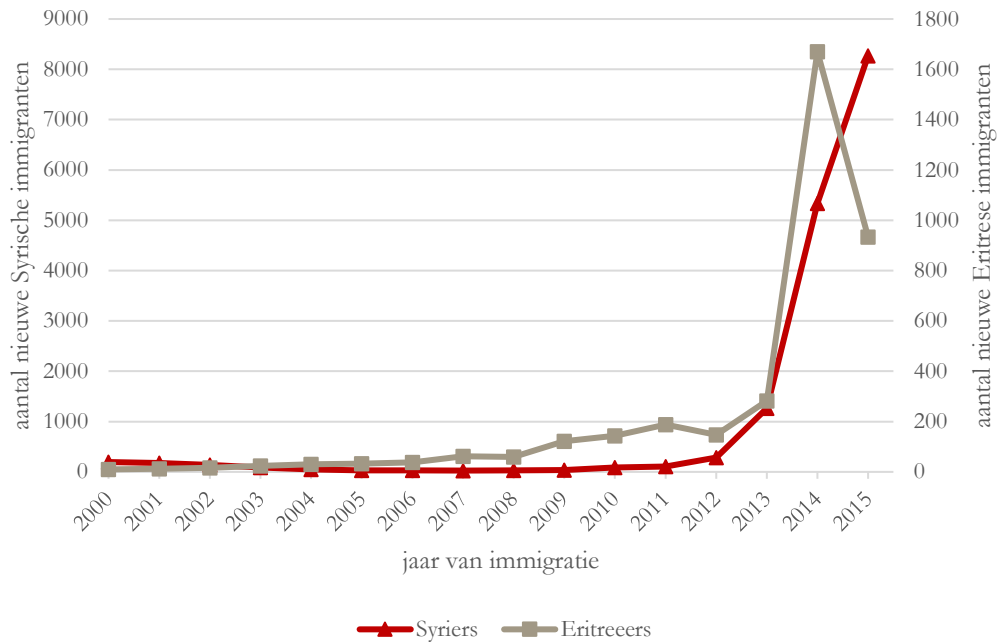
Tabel 1 Verschillen in bijstandsduur en kenmerken van Syrische en Eritrese immigranten

Kenmerk	Syriërs	Eritreeërs
vrouw	39%	34%
Leeftijd bij aanvang bijstandsuitkering		
leeftijd < 20 jaar	6%	14%
leeftijd 20 tot 25 jaar	15%	37%
leeftijd 25 tot 30 jaar	20%	25%
leeftijd 30 tot 35 jaar	19%	12%
leeftijd 35 tot 40 jaar	14%	6%
leeftijd 40 tot 50 jaar	18%	4%
leeftijd 50 jaar of ouder	8%	3%
geïmmigreerd vanuit geboorteland (Syrië/Eritrea)	73%	65%
Duur tot aan bijstandsontvangst		
gemiddelde duur (in dagen) sinds migratie tot ontvangst bijstand	126,0 (147,5)	161,0 (147,9)
mediane duur (in dagen) sinds migratie tot ontvangst bijstandsuitkering	87	125
Duur bijstandsuitkering		
gemiddelde duur (in dagen)	349,8 (498,5)	538,5 (642,0)
mediane duur (in dagen)	226	316
uitgestroomd uit de bijstand (vanwege einde bijstand of einde immigratie)	11%	17%
gemiddelde duur (in dagen) voor afgeronde bijstandsperiodes	655,8 (784,7)	802,8 (687,4)
mediane duur (in dagen) voor afgeronde bijstandsperiodes	369	651
aantal observaties	16.158	3.769
waarvan in Zuidoost-Noord-Brabant	730	171

Bron: SEO Economisch Onderzoek, beschrijvende statistieken op basis van bewerkte CBS microdata. De standaarddeviatie is tussen haakjes weergegeven. De eerste statistieken over gemiddelde duur van de bijstandsuitkering hebben betrekking op afgeronde én niet afgeronde bijstandsperiodes. Voor de niet-afgeronde bijstandsperiodes wordt de laatste observatiedatum (31 december 2015) als einddatum genomen in de berekening van de duur.

De meeste personen in het analysebestand zijn van 2013 tot en met 2015 geïmmigreerd. Figuur 1 illustreert de omvang van de groep nieuw ingestroomde immigranten met bijstand uit Syrië en Eritrea naar jaar van immigratie. Het aantal nieuwe Syrische immigranten dat binnen drie jaar na immigratie bijstand ontving, nam vanaf 2000 licht af en is tot en met 2011 erg laag geweest. Vanaf 2012 is het aantal Syriërs sterk toegenomen, tot 8.270 nieuwe Syrische immigranten in 2015. De toename van het aantal Eritrese immigranten begint al wat eerder, rond 2007. De meeste Eritrese immigranten zijn in 2014 en 2015 naar Nederland gekomen.

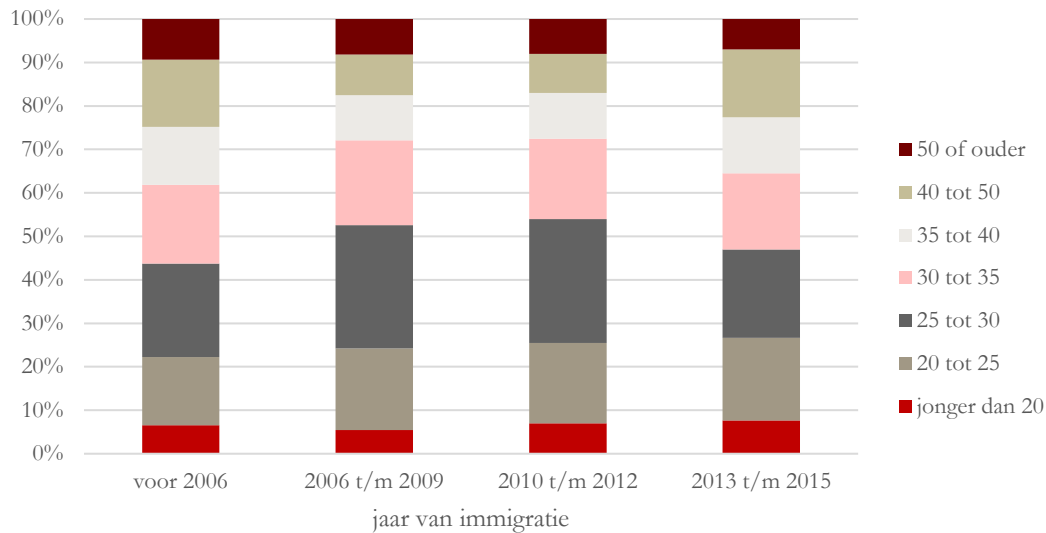
Figuur 1 De meeste Syrische en Eritrese immigranten met bijstand zijn tussen 2013 en 2015 naar Nederland gekomen

Bron: SEO Economisch Onderzoek, beschrijvende statistieken op basis van bewerkte CBS microdata.

De leeftijdsamenstelling van de groep Syrische en Eritrese immigranten met bijstand is in de periode van 2000 tot en met 2015 nauwelijks gewijzigd, zie Figuur 2. Het merendeel van de immigranten is jonger dan 35 jaar. Wel is er sprake van een lichte afname in de fractie vrouwen: vóór 2006 was 45 procent van de immigranten vrouw, in de periode van 2013 tot en met 2015 was dat 37 procent.

Figuur 2 Leeftijdssamenstelling van Syrische en Eritrese immigranten met bijstand nauwelijks gewijzigd

Bron: SEO Economisch Onderzoek, beschrijvende statistieken op basis van bewerkte CBS microdata.

Analyse

Om de lengte van de bijstandperiode van Syrische en Eritrese immigranten te verklaren, is een duurmodel geschat. Het model verklaart de kans op uitstroom uit de bijstand. Het soort model is vergelijkbaar met het model achter het door SEO ontwikkelde meetinstrument voor de SIB Buzinezzclub Eindhoven, maar maakt geen onderscheid tussen succesvolle en niet-succesvolle uitstroom uit de bijstand. Tot succesvolle uitstroom kunnen bijvoorbeeld uitstroom naar werk, scholing of ondernemerschap worden gerekend. Niet-succesvolle uitstroom uit de bijstand is bijvoorbeeld het gevolg van verhuizing of samenwonen. Dat onderscheid is wel van belang voor een uiteindelijke SIB, omdat bij een SIB het doel is om tot een succesvolle interventie te komen.

Het model verklaart de uitstroomkans uit de bijstand uit een beperkt aantal verklarende variabelen. De verklarende variabelen zijn geslacht, de leeftijd bij aanvang van de bijstand, het jaar van immigratie³ en de provincie waarin een immigrant woonachtig is op het moment dat de bijstandperiode

³ Het meenemen van indicatoren voor het moment van migratie dient om te corrigeren voor verschillen in uitstroomkans tussen groepen immigranten samenhangend met kenmerken die niet in het model zijn opgenomen. In de doorrekening wordt uitgegaan van de recentste groep immigranten. Deze groep is echter nog maar relatief kort geobserveerd, zodat verschillen in de ontwikkeling van de uitstroomkans over tijd mogelijk nog niet volledig in de schattingen zijn doorgewerkt.

aanvangt.⁴ Naast indicatoren voor de provincie is een aparte indicator voor de COROP-regio Zuid-oost-Noord-Brabant in het model opgenomen. Dit maakt het mogelijk om de resultaten toe te spitsen op de regio waarvan de gemeenten Eindhoven, Veldhoven en Valkenswaard onderdeel uitmaken. Om het onderscheid tussen Syrische en Eritrese immigranten te kunnen maken, bevat het model eveneens een indicator voor het geboorteland van de persoon. Deze indicator wordt geïnteractueerd met leeftijd, zodat rekening gehouden wordt met verschillen in de uitstroomkans van Syrische en Eritrese immigranten in een bepaalde leeftijdscategorie. In de bijlage zijn de volledige schattingsresultaten opgenomen.

Om de verwachte bijstandsduur van immigranten in te schatten wordt het model gebruikt voor enkele doorrekeningen. Daarbij wordt niet de gemiddelde bijstandsduur gerapporteerd, maar wordt uitgegaan van de mediane duur. De verdeling van duren is vaak scheef, waardoor een gemiddelde sterk kan afhangen van enkele extreem lange duren. Dit is specifiek het geval in de situatie met statushouders. Hiervan zijn er namelijk zeer weinig lang in de bijstand, omdat de meeste personen in de doelgroep de afgelopen jaren naar Nederland zijn gekomen (zie Figuur 1). De inschatting van de extreem lange duren is daarmee erg afhankelijk van de enkele “vroege” vluchtelingen die vele jaren geleden naar Nederland zijn gekomen. De gemiddelde duur hangt in dit geval zeer sterk af van de extreem lange duren en daarmee de enkele vroege vluchtelingen en is daarmee minder informatief en representatief voor de huidige groep statushouders. Een mediane duur hangt niet af van de hoogte van de uitschieters en heeft een meer stevige basis. De volgende sectie beschrijft de resultaten van deze doorrekeningen.

Resultaten

Aan de hand van de modelschattingen wordt de verwachte duur van een bijstandperiode van een Syrische of Eritrese immigrant bepaald. Om zo dicht mogelijk bij de verwachte situatie van de gemeenten Eindhoven, Veldhoven en Valkenswaard te komen, gaan de volgende berekeningen uit

⁴ Naast deze factoren is bijvoorbeeld ook het opleidingsniveau een relevante factor in de verklaring van de bijstandsduur. De registratie van opleidingsniveau bij het CBS is voor asielzoekers echter niet goed. Daarom kan hier niet in het model voor worden gecorrigeerd. Andere relevante factoren waar geen rekening mee is gehouden in het model zijn bijvoorbeeld type huishouden, huishoudomvang, gezondheidsindicatoren, arbeidsmarktsituatie in het verleden, re-integratieactiviteiten of ander gemeentelijk beleid en conjunctuurindicatoren. Voor een complete analyse van de bijstandsduur en een zuiverdere schatting van de effecten van de verklarende factoren in het model zouden deze aanvullende kenmerken bekeken moeten worden.

van een immigrant in de COROP-regio Zuidoost-Noord-Brabant.⁵ Bovendien nemen de doorrekeningen een recent geïmmigreerde Syrische of Eritrese immigrant (in de periode 2013 tot en met 2015) als uitgangspunt. De achterliggende aanname is dat personen die in 2016 en later naar Nederland komen het meest lijken op de meest recente groep immigranten in het databestand.

De kans dat een Syrische of Eritrese immigrant na een bepaalde periode uit de bijstand is gestroomd hangt sterk samen met de leeftijd bij aanvang van de bijstandsuitkering. Bovendien zijn er omvangrijke verschillen tussen Syriërs en Eritreeërs. Tabel 2 (Syriërs) en Tabel 3 (Eritreeërs) illustreren de verwachte kans dat een immigrant die tussen 2013 en 2015 is geïmmigreerd en woonachtig is in Zuidoost-Noord-Brabant is uitgestroomd uit een bijstandsuitkering na een bepaalde periode. De resultaten zijn uitgesplitst naar leeftijd en geslacht. Voor Eritreeërs is de uitsplitsing voor de leeftijdscategorieën 40 tot 50 jaar en 50 jaar of ouder weggelaten, omdat het analysebestand te weinig waarnemingen bevat om voor deze groep een betrouwbare inschatting van de uitstroombkans te kunnen maken. Zowel voor Syriërs als voor Eritreeërs geldt dat de uitstroombkans veel groter is voor jongere mannen en vrouwen dan voor ouderen. Deze verschillen zijn er al na een bijstandsduur van enkele maanden. Na een half jaar is naar verwachting bijna 7 procent van de Syrische mannen van 20 tot 25 jaar oud uitgestroomd uit de bijstand, terwijl dat voor slechts 4 procent van de Syrische mannen van 50 jaar of ouder geldt. Syrische vrouwen stromen iets minder snel uit de bijstand dan Syrische mannen. Zo geldt dat ongeveer 7 procent van de Syrische vrouwen in de leeftijd van 20 tot 25 jaar na negen maanden uit de bijstand is gestroomd, terwijl dat voor 10 procent van de Syrische mannen het geval is. Tot slot stromen Syrische mannen en vrouwen naar verwachting sneller uit de bijstand dan Eritrese mannen en vrouwen. De verschillen naar geboorteland van de immigranten zijn aanzienlijk. Waar na één jaar 8 procent van de Syrische mannen in de leeftijd van 30 tot 35 jaar naar verwachting uit de bijstand is gestroomd, is het corresponderende cijfer voor Eritrese mannen slechts 4 procent.

⁵ De schattingsresultaten in de bijlage laten zien dat de geschatte coëfficiënten op de regionale indicatoren de kans op uitstroom uit de bijstand aanzienlijk beïnvloeden. Dit effect is een mix van allerlei factoren die verschillen tussen regio's. Te denken valt aan de arbeidsmarktsituatie in de regio, gemeentelijk beleid, samenstelling (bijvoorbeeld huishoudsamenstelling van Eritrese en Syrische immigranten). Deze regionale verschillen dienen dus met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd. Om de omvang van de geschatte regionale verschillen te illustreren, is de doorrekening ook uitgevoerd voor immigranten in Utrecht (lagere kans op uitstroom dan Zuidoost-Noord-Brabant). De resultaten daarvan laten zien dat de verwachte mediane duur van Syrische mannen en vrouwen jonger dan 50 jaar in de provincie Utrecht aanzienlijk hoger is dan in Zuidoost-Noord-Brabant. De verschillen variëren van 100 dagen voor Syrische mannen jonger dan 20 tot en met ruim 800 dagen langere mediane duur voor Syrische vrouwen van 40 tot 50 jaar. Ook voor Eritrese mannen en vrouwen in de provincie Utrecht is de verwachte mediane bijstandsduur hoger dan in Zuidoost-Noord-Brabant. Indien deze verschillen deels gedreven worden door verschillen in kenmerken (zoals huishoudsamenstelling) die niet in het model zijn opgenomen én de samenstelling van nieuwe immigranten in termen van deze kenmerken verandert, kunnen de verwachtingen daar niet voor corrigeren.

Tabel 2 Relatief groot aandeel uitstroom uit bijstand voor Syrische jonge mannen

	Syrische mannen						
	< 20 jaar	20 tot 25 jaar	25 tot 30 jaar	30 tot 35 jaar	35 tot 40 jaar	40 tot 50 jaar	50 jaar of ouder
na 1 maand	3%	1%	1%	0,8%	0,7%	0,6%	0,8%
na 2 maanden	5%	2%	2%	1%	1%	1%	1%
na 4 maanden	9%	4%	4%	3%	2%	2%	3%
na 6 maanden	14%	7%	5%	4%	4%	3%	4%
na 9 maanden	20%	10%	8%	6%	5%	5%	6%
na 1 jaar	26%	13%	10%	8%	7%	6%	8%
na 1,5 jaar	37%	19%	16%	12%	11%	9%	11%
na 2 jaar	48%	26%	21%	17%	15%	13%	16%
na 3 jaar	67%	40%	33%	27%	24%	21%	25%
na 5 jaar	85%	58%	50%	41%	38%	33%	39%

	Syrische vrouwen						
	< 20 jaar	20 tot 25 jaar	25 tot 30 jaar	30 tot 35 jaar	35 tot 40 jaar	40 tot 50 jaar	50 jaar of ouder
na 1 maand	1,9%	0,9%	0,7%	0,5%	0,5%	0,4%	0,5%
na 2 maanden	3%	2%	1%	0,9%	0,9%	0,7%	0,9%
na 4 maanden	6%	3%	2%	2%	2%	1%	2%
na 6 maanden	10%	5%	4%	3%	3%	2%	3%
na 9 maanden	14%	7%	5%	4%	4%	3%	4%
na 1 jaar	18%	9%	7%	5%	5%	4%	5%
na 1,5 jaar	27%	13%	11%	8%	8%	6%	8%
na 2 jaar	36%	18%	15%	11%	10%	9%	11%
na 3 jaar	53%	29%	24%	19%	17%	15%	18%
na 5 jaar	72%	44%	37%	30%	27%	24%	29%

Bron: SEO Economisch Onderzoek, doorrekeningen van modelschattingen op basis van bewerkte CBS micro-data. Uitstroomkansen beneden 1 procent zijn afgerond op 1 decimaal, daarboven is afgerond op gehele getallen. De gerapporteerde getallen maken gebruik van de geschatte coëfficiënten in Tabel 5 in Bijlage A. Daarbij is geen rekening gehouden met de standaardfouten rondom deze coëfficiënten. Doordat de standaardfouten bij de geschatte coëfficiënten in veel gevallen vrij groot zijn, dient er rekening mee te worden gehouden dat er een foutmarge rondom de gepresenteerde uitstroomkansen zit, maar deze is lastig exact te kwantificeren en daarom niet in de tabel gerapporteerd.

Tabel 3 Eritreeërs stromen langzamer uit de bijstand dan Syriërs

	Eritrese mannen				
	< 20 jaar	20 tot 25 jaar	25 tot 30 jaar	30 tot 35 jaar	35 tot 40 jaar
na 1 maand	2%	0,7%	0,5%	0,3%	0,4%
na 2 maanden	3%	1%	0,8%	0,6%	0,6%
na 4 maanden	6%	3%	2%	1%	1%
na 6 maanden	9%	4%	3%	2%	2%
na 9 maanden	14%	6%	4%	3%	3%
na 1 jaar	19%	8%	5%	4%	4%
na 1,5 jaar	31%	14%	10%	7%	7%
na 2 jaar	45%	22%	15%	11%	11%
na 3 jaar	68%	37%	26%	19%	20%
na 5 jaar	87%	56%	42%	31%	33%

	Eritrese vrouwen				
	< 20 jaar	20 tot 25 jaar	25 tot 30 jaar	30 tot 35 jaar	35 tot 40 jaar
na 1 maand	1%	0,5%	0,3%	0,2%	0,2%
na 2 maanden	2%	0,8%	0,6%	0,4%	0,4%
na 4 maanden	4%	2%	1%	0,8%	0,8%
na 6 maanden	6%	3%	2%	1%	1%
na 9 maanden	10%	4%	3%	2%	2%
na 1 jaar	13%	6%	4%	3%	3%
na 1,5 jaar	22%	10%	7%	5%	5%
na 2 jaar	33%	15%	10%	7%	8%
na 3 jaar	53%	27%	18%	13%	14%
na 5 jaar	74%	43%	30%	22%	24%

Bron: SEO Economisch Onderzoek, doorrekeningen van modelschattingen op basis van bewerkte CBS micro-data. Uitstroomkansen beneden 1 procent zijn afgerond op 1 decimaal, daarboven is afgerond op gehele getallen. De gerapporteerde getallen maken gebruik van de geschatte coëfficiënten in Tabel 5 in Bijlage A. Daarbij is geen rekening gehouden met de standaardfouten rondom deze coëfficiënten. Doordat de standaardfouten bij de geschatte coëfficiënten in veel gevallen vrij groot zijn, dient er rekening mee te worden gehouden dat er een foutmarge rondom de gepresenteerde uitstroomkansen zit, maar deze is lastig exact te kwantificeren en daarom niet in de tabel gerapporteerd.

Naast de verwachte kans op uitstroom uit de bijstand over tijd, bieden de modelschattingen ook de mogelijkheid om de verwachte mediane duur tot uitstroom uit de bijstand te bepalen.⁶ De resultaten, uitgesplitst naar leeftijd en geslacht, zijn weergegeven in Tabel 4. Na vier jaar is naar verwachting 50 procent van de Syrische mannen van 20 tot 25 jaar uit de bijstand gestroomd. Na vier en een half jaar is 50 procent van de Eritrese mannen van 20 tot 25 jaar oud naar verwachting uit de bijstand gestroomd. De verschillen zijn groter voor oudere mannen. De verwachte mediane duur tot uitstroom uit de bijstand loopt zowel voor Syrische als voor Eritrese immigranten op met leeftijd. Een uitzondering hierop vormt de leeftijdscategorie 50 jaar of ouder. Dit hangt samen met de afkapping van bijstandsontvangst op 65-jarige leeftijd. De verwachte mediane bijstandsduur

⁶ Deze notitie bekijkt de mediane duur tot uitstroom uit de bijstand in plaats van de gemiddelde duur. De gemiddelde duur wordt naar verhouding sterker beïnvloed door personen met zeer langdurige bijstandsontvangst. Dit maakt de mediane duur informatiever, omdat dit aangeeft na welke periode 50 procent van de populatie uit de bijstand is gestroomd.

voor Syrische en Eritrese vrouwen ligt aanzienlijk hoger dan de mediane duur voor mannen. Het duurt naar verwachting zes jaar voordat 50 procent van de Syrische vrouwen in de leeftijd van 20 tot 25 jaar uit de bijstand is gestroomd, terwijl de mediane duur voor Syrische mannen in deze leeftijdscategorie vier jaar is. Opvallend is dat de verwachte mediane duur van Eritreeërs in de leeftijdscategorie van 35 tot 40 jaar net wat lager is dan in de leeftijdscategorie van 30 tot 35 jaar. De oorzaak hiervan is de geschatte positieve coëfficiënt voor de leeftijdscategorie 35 tot 40 jaar in het model voor Eritreeërs. Deze geschatte coëfficiënt is relatief klein en gebaseerd op een beperkt aantal waarnemingen. Daardoor is de geschatte coëfficiënt voor deze leeftijdsgroep insignificant, wat betekent dat de uitstroomkansen van Eritrese 30- tot 35-jarigen en 35- tot 40-jarigen niet significant van elkaar verschillen.

Tabel 4 Verwachte (mediane) bijstandsduur hoger voor Eritreeërs, voor vrouwen en voor ouderen

	Verwachte mediane bijstandsduur van Syrische immigranten (in jaren)	Verwachte mediane bijstandsduur van Eritrese immigranten (in jaren)
mannen		
jonger dan 20 jaar	2 jaar	2 jaar
20 tot 25 jaar	4 jaar	4 ½ jaar
25 tot 30 jaar	5 jaar	6 ½ jaar
30 tot 35 jaar	6 ½ jaar	9 jaar
35 tot 40 jaar	7 jaar	8 ½ jaar
40 tot 50 jaar	8 ½ jaar	X
50 jaar of ouder	7 jaar	X
vrouwen		
jonger dan 20 jaar	3 jaar	3 jaar
20 tot 25 jaar	6 jaar	6 jaar
25 tot 30 jaar	7 ½ jaar	9 jaar
30 tot 35 jaar	9 ½ jaar	13 jaar
35 tot 40 jaar	10 ½ jaar	12 jaar
40 tot 50 jaar	12 ½ jaar	X
50 jaar of ouder	10 jaar	X

Bron: SEO Economisch Onderzoek, berekeningen op basis van modelschattingen op CBS microdata. De verwachte mediane duren zijn afgerond op halve jaren. Het analysebestand bevat relatief weinig Eritreeërs, met name in de oudere leeftijdsgroepen. In de leeftijdscategorieën 40 tot 50 jaar en 50 jaar of ouder stromen daardoor te weinig Eritreeërs uit om een betrouwbaar beeld te kunnen schetsen van hun mediane bijstandsduur. De tabel bevat voor hen een "X". De gerapporteerde mediane duren zijn berekend op basis van de geschatte coëfficiënten in Tabel 5 in Bijlage A. Daarbij is geen rekening gehouden met de standaardfouten rondom deze coëfficiënten. Doordat de standaardfouten bij de geschatte coëfficiënten in veel gevallen vrij groot zijn, dient er bij de interpretatie van de verwachte mediane duren rekening mee te worden gehouden dat er een foutmarge rondom de gepresenteerde uitstroomkansen zit, maar deze is lastig exact te kwantificeren en daarom niet in de tabel gerapporteerd.

Validiteit van de uitkomsten voor nieuwe instroom

De toekomstige stroom Syrische en Eritrese immigranten kan andere kenmerken hebben dan de immigranten die tussen 2000 en 2015 naar Nederland zijn gekomen. De voorgaande analyses maken een onderscheid naar leeftijd en geslacht. Wanneer de nieuwe stroom vluchtelingen afwijkt op

deze kenmerken, kan daar met de inschatting van de verwachte mediane bijstandsduur rekening mee worden gehouden.

Er zijn echter tal van andere persoonskenmerken waarop de nieuwe stroom vluchtelingen kan verschillen van de bestudeerde groep immigranten. Te denken valt aan het opleidingsniveau en gezondheidssituatie. Ook een toename van immigratie vanwege gezinshereniging kan de verwachtingen omtrent de bijstandsduur beïnvloeden. Het recht op bijstand bestaat namelijk op huishoudniveau, dus kan de kans op uitstroom uit de bijstand veranderen indien gezinshereniging plaatsvindt. Gegevens over de recente toestroom van immigranten (vanaf 2016) zijn nog niet in de databestanden van het CBS opgenomen. Om hier wel inzicht in te krijgen is een korte literatuurstudie uitgevoerd naar recente ontwikkelingen in de stroom Syrische en Eritrese immigranten.

In de eerste drie kwartalen van 2016 zijn er naar verhouding meer asielverzoeken van Eritrese en Syrische vrouwen ingediend dan in de jaren daarvoor. In de eerste drie kwartalen van 2014 en 2015 was ongeveer 80 procent van het aantal eerste asielverzoeken van Syriërs afkomstig van mannen, terwijl dat over de eerste drie kwartalen van 2016 slechts 60 procent is.⁷ Ook in het aantal eerste asielverzoeken van Eritreeërs is een toename van het percentage vrouwen zichtbaar. Over de eerste drie kwartalen van 2014 was nog 77 procent van de asielverzoeken van Eritreeërs van mannen afkomstig, terwijl dat over dezelfde periode in 2016 nog maar voor 62 procent van de asielverzoeken gold. Omdat de modelschattingen zich vertalen in een hogere verwachte mediane bijstandsduur voor vrouwen dan voor mannen, zou deze trend kunnen betekenen dat de verwachte mediane bijstandsduur voor de recentste groep vluchtelingen wat hoger zal uitpakken dan voor eerder ingestroomde statushouders.

Tevens is een aanzienlijk groter deel van alle eerste asielverzoeken in de eerste drie kwartalen van 2016 afkomstig van minderjarigen. In 2014 en 2015 was ongeveer 20 procent van het aantal eerste asielverzoeken afkomstig van minderjarigen, terwijl in 2016 40 procent van de Syrische en 56 procent van alle Eritrese asielverzoeken afkomstig was van minderjarigen. Aangezien de verwachte mediane bijstandsduur volgens de modelschattingen relatief laag is voor personen tot 20 jaar, zou deze trend zich kunnen vertalen in een lagere toekomstige mediane bijstandsduur van recentere geïmmigreerde Syrische en Eritrese statushouders.

Er is weinig literatuur bekend over de samenstelling van de stroom Syrische en Eritrese vluchtelingen. Wel kopen kranten met (soms tegenstrijdige) berichten over bijvoorbeeld de opleidingsniveaus van de recentste groep (Syrische) vluchtelingen. In november 2015 stelde Gerard Bakker, de directeur van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) tegenover NRC dat “één derde van de Syrische vluchtelingen is academisch opgeleid, maar hun diploma’s sluiten zelden aan op het Nederlandse onderwijs” (Huygen, 2015). Aan de andere kant schreef Marjon Bolwijn voor de Volkskrant (2015) dat volgens werkgeversorganisatie VNO NCW, de gemeente Eindhoven en de Nederlandse Spoorwegen Syrische vluchtelingen, van wie velen hoogopgeleid zijn, een oplossing

⁷ Gebaseerd op cijfers van CBS StatLine ‘Asielverzoeken en nareizigers; nationaliteit, geslacht en leeftijd’, geraadpleegd op 31 oktober 2016 via <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNI&PA=83102ned&D1=0,3&D2=1-2&D3=0-2&D4=0,11,37&D5=3,7,11,20,24,28,37,41,45,54,58,1&HDR=T,G4&STB=G1,G2,G3&VW=T>

zouden kunnen zijn voor het tekort aan mensen met een technische of ICT-achtergrond. Vanuit Duitsland (IAB, 2015) is bekend dat in 2014 37 procent van de vluchtelingen hoog was opgeleid, 27 procent een beroepsopleiding had en 34 procent geen opleiding had. Daarmee waren de vluchtelingen gemiddeld lager opgeleid dan die uit 2010. Dit zijn echter cijfers over vluchtelingen uit alle landen ter wereld. Omdat het opleidingsniveau niet in het geschatte model kon worden opgenomen en er bovendien geen concrete cijfers over veranderingen in het opleidingsniveau van Syrische (en Eritrese) vluchtelingen vanaf 2016 bekend zijn, is het moeilijk vast te stellen wat de gevolgen voor de verwachte mediane bijstandsduur en uitstroomkansen uit de bijstand zullen zijn.

Conclusie

Deze notitie brengt de uitstroomkansen uit de bijstand en de uitkeringsduur voor Syrische en Eritrese statushouders in beeld. Op basis van gegevens over Syrische en Eritrese immigranten die in de periode van 1 januari 2000 tot en met 31 december 2015 naar Nederland zijn gekomen wordt een duurmodel voor de kans op uitstroom uit de bijstand geschat. Berekeningen van de verwachte uitstroomkansen naar uitkeringsduur op basis van deze schattingsresultaten laten omvangrijke verschillen naar leeftijd en geslacht zien. Jongere immigranten stromen sneller uit de bijstand dan ouderen en vrouwen blijven juist relatief langer in de bijstand dan mannen. Er zijn ook aanzienlijke verschillen tussen Eritreeërs en Syriërs. De resultaten vertalen zich in de volgende antwoorden op de gestelde onderzoeksvragen.

Is een inschatting te maken van de uitkeringsduur van Syrische en Eritrese statushouders? Zo ja, wat zijn dan de (gemiddelde) uitkeringsduur voor deze groepen?

De verwachte mediane uitkeringsduur van Syriërs en Eritreeërs verschilt sterk naar leeftijd en geslacht. Deze verschillen zijn zo omvangrijk dat het niet zo informatief is om de uitkeringsduur voor de hele groep Syriërs en Eritreeërs te bepalen. In deze notitie ligt de focus daarom op resultaten voor de verschillende subgroepen. Bovendien rapporteert de notitie mediane uitkeringsduren in plaats van gemiddelden. Omdat de gemiddelden sterk kunnen afhangen van uitschieters (langlopende bijstandsuitkeringen) geeft de mediaan een informatiever en meer betrouwbaar beeld.

Verschilt dit naar specifieke subgroepen (op basis van geslacht en/of leeftijd)?

De verschillen in uitkeringsduur van mannen en vrouwen zijn aanzienlijk. Ook zijn er belangrijke verschillen naar leeftijdscategorieën. De schattingsresultaten laten zien dat vrouwen, gegeven alle andere kenmerken, minder snel uit de bijstand stromen dan mannen. De doorrekening van de uitstroomkansen laat zien dat deze verschillen oplopen met de duur van de bijstandsuitkering. Het verschil kan oplopen tot meer dan 10 procentpunt.

Uitstroomkansen uit de bijstand verschillen tevens naar leeftijd. De uitstroomkans van personen jonger dan 30 is aanzienlijk hoger dan die voor personen in de leeftijd van 30 jaar en ouder. Dit geldt zowel voor Syriërs als voor Eritreeërs. Voor Syrische statushouders van 40 tot 50 jaar is eveneens sprake van een hogere uitstroomkans dan voor 30- tot 35-jarigen. Onder Eritreeërs is de uitstroomkans van ouderen niet betrouwbaar in te schatten vanwege het beperkte aantal waarnemingen in deze leeftijdscategorie.

De berekeningen van de verwachte mediane duur, op basis van de modelschattingen, laten een sterke variatie naar leeftijd en geslacht zien. Syrische mannen in de leeftijd van 20 tot 25 jaar hebben een mediane bijstandsduur van vier jaar, voor Syrische vrouwen in die leeftijdscategorie is dat zes jaar. Voor de groep 40- tot 50-jarige Syriërs is de verwachte mediane duur acht en een half jaar voor mannen en twaalf en een half jaar voor vrouwen. Voor alle leeftijdscategorieën geldt dat Eritreeërs een hogere verwachte mediane bijstandsduur kennen dan Syriërs. Zo is de verwachte mediane bijstandsduur voor 20- tot 25-jarige Eritrese mannen vier en een half jaar. Vanwege de grote verschillen in verwachte mediane bijstandsduur tussen leeftijdsgroepen statushouders, is het voor een SIB van groot belang om de doelgroep nauwkeurig vast te stellen.

Literatuur

- Bolwijn, M. (17 september 2015). 'Vluchtelingen zijn oplossing personeelstekort ict', volkskrant.nl (geraadpleegd op 31 oktober 2016).
- Huygen, M. (3 november 2015). Syrische jongeren zijn niet zo goed opgeleid, NRC.nl (geraadpleegd op 31 oktober 2016).
- IAB (2015). Flüchtlinge und andere Migranten am deutschen Arbeitsmarkt: Der Stand im September 2015. Institut für Arbeitsmarkt- und Berufsforschung.
- Tempelman, C. Vriend, S. & Smits, T. (2016). Actualisatie gegevens verdeelmodel Participatiewet 2017. Vaststelling van de voorlopige budgetten. SEO-rapport 2016-70.

Bijlage A Schattingsresultaten

Tabel 5 Schattingsresultaten duurmodellen voor bijstandsduur van Syriërs en Eritreeërs

Kenmerk	coëfficiënt (standaarddeviatie)
<i>Afhankelijkheid bijstandsduur</i>	
bijstandsduur minder dan 1 maand (<i>referentie</i>)	0,0000 (.)
bijstandsduur 1 t/m 3 maanden	-0,3003 (0,2714)
bijstandsduur 4 t/m 6 maanden	0,0595 (0,2433)
bijstandsduur 7 t/m 9 maanden	0,0546 (0,2503)
bijstandsduur 10 t/m 12 maanden	0,0661 (0,2623)
bijstandsduur 1 t/m 1,5 jaar	0,4557* (0,2358)
bijstandsduur 1,5 t/m 2 jaar	0,7828*** (0,2385)
bijstandsduur 2 t/m 3 jaar	0,9309*** (0,2299)
bijstandsduur 3 t/m 5 jaar	0,7472*** (0,2340)
bijstandsduur 5 jaar of meer	0,5626** (0,2611)
<i>Interacties tussen afhankelijkheid bijstandsduur en geboorteland Syrië</i>	
bijstandsduur minder dan 1 maand x geboorteland Syrië (<i>referentie</i>)	0,0000 (.)
bijstandsduur 1 t/m 3 maanden x geboorteland Syrië	0,0403 (0,2956)
bijstandsduur 4 t/m 6 maanden x geboorteland Syrië	-0,1148 (0,2664)
bijstandsduur 7 t/m 9 maanden x geboorteland Syrië	-0,2804 (0,2769)
bijstandsduur 10 t/m 12 maanden x geboorteland Syrië	-0,1469 (0,2892)
bijstandsduur 1 t/m 1,5 jaar x geboorteland Syrië	-0,4674* (0,2608)
bijstandsduur 1,5 t/m 2 jaar x geboorteland Syrië	-0,6469** (0,2665)

bijstandsduur 2 t/m 3 jaar x geboorteland Syrië	-0,6163** (0,2550)
bijstandsduur 3 t/m 5 jaar x geboorteland Syrië	-0,6041** (0,2624)
bijstandsduur 5 jaar of meer x geboorteland Syrië	-0,7558*** (0,2901)
<i>Persoonskenmerken</i>	
vrouw	-0,3919*** (0,0456)
geboorteland Syrië	0,8703*** (0,2586)
leeftijd tot 20 jaar	1,6808*** (0,1607)
leeftijd 20 tot 25 jaar	0,7864*** (0,1367)
leeftijd 25 tot 30 jaar	0,3602*** (0,1328)
leeftijd 30 tot 35 jaar (<i>referentie</i>)	0,0000 (.)
leeftijd 35 tot 40 jaar	0,0684 (0,1908)
leeftijd 40 tot 50 jaar	-0,2851 (0,2344)
leeftijd 50 plus	0,1264 (0,2141)
leeftijd tot 20 jaar x geboorteland Syrië	-0,3934** (0,1894)
leeftijd 20 tot 25 jaar x geboorteland Syrië	-0,2803* (0,1594)
leeftijd 25 tot 30 jaar x geboorteland Syrië	-0,0805 (0,1528)
leeftijd 30 tot 35 jaar x geboorteland Syrië (<i>referentie</i>)	0,0000 (.)
leeftijd 35 tot 40 jaar x geboorteland Syrië	-0,1650 (0,2129)
leeftijd 40 tot 50 jaar x geboorteland Syrië	0,0204 (0,2517)
leeftijd 50 plus x geboorteland Syrië	-0,1720 (0,2373)
<i>Moment van immigratie</i>	
geïmmigreerd vóór 2006 (<i>referentie</i>)	0,0000 (.)
geïmmigreerd in de periode van 2006 t/m 2009	-0,2013** (0,0818)

geïmmigreerd in de periode van 2010 t/m 2012	-0,3636*** (0,0717)
geïmmigreerd in de periode van 2013 t/m 2015	-0,9287*** (0,0672)
<i>Woonregio bij aanvang bijstandsuitkering</i>	
Groningen (referentie)	0,0000 (.)
Friesland	0,3928*** (0,1360)
Drenthe	0,3418** (0,1644)
Overijssel	0,1579 (0,1042)
Flevoland	-0,0292 (0,1453)
Gelderland	0,1351 (0,1080)
Utrecht	0,0688 (0,1216)
Noord-Holland	-0,1143 (0,1078)
Zuid-Holland	0,1165 (0,1042)
Zeeland	0,1352 (0,1594)
Limburg	0,1388 (0,1215)
Noord-Brabant	-0,0741 (0,1208)
Zuidoost-Noord-Brabant (COROP)	0,3098** (0,1276)
constante	-8.4537*** (0.2564)
aantal observaties	89.165
aantal personen met uitstroom uit bijstand	2.356
aantal personen	19.927

Bron: SEO Economisch Onderzoek, schattingsresultaten op basis van bewerkte CBS microdata. Het betreft schattingsresultaten van een duurmodel (proportional hazards met piecewise constant baseline hazard). Tussen haakjes zijn de geclusterde standaardfouten, geclusterd op persoonsniveau, gerapporteerd. * betekent significant op een significantieniveau van 10%, ** is significant bij 5% significantieniveau en *** duidt op significantie bij gebruik van een 1%-significantieniveau.